

JOSEPH E. STIGLITZ

AB'nin Küresel Görevi

Dünyanın hiçbir yerinde Avrupa'da olduğundan daha fazla uyum içinde yaşayan komşular yok, insanlar bundan daha rahat ve daha güvenle seyahat edemez ve bunun nedeni de kısmen, ulusal vatandaşlığa bağlı olmayan yeni bir Avrupa kimliği

Üzülerek söylüyoruz ki, bazı çevrelerde Avrupa Birliği'nin 50. yıldönümü için yapılan kutlamalarda kötümserlik hakimdi. Özellikle Anayasal Anlaşmayı canlandırma çabalarının içinde bulunduğu belirsizlik ortamı düşünülürse, AB'nin geleceğinden kaygı duyulması anlaşılabilir. Ama Avrupa Projesi sadece Avrupa'da değil tüm dünyada çok başarılı olmuştur. Avrupalılar, Avrupa'daki ve örneğin ABD'deki GSMH artışı karşılaştırmalarına bakarak endişelenmemeliler. Elbette Avrupa kendi ekonomik birliğini mükemmel hale getirmede istihdamı azaltma ve ekonominin dinamizmini artırma ihtiyacı dahil, büyük güçlüklerle karşı karşıya. Ama, ABD'de kişi başına düşen GSMH artmakla beraber bugün Amerikalıların çoğu beş yıl önce olduklarından daha kötü durumdadır. Vatandaşlarının çoğunu yıldan yıla kötüye götüren bir ekonomiye başarılı denemez.

Daha önemlisi, AB'nin başarısı sadece belli yasa ve yönetmeliklere göre ve hatta ekonomik entegrasyonun getirdiği refah ile ölçülmemeli. Sonuçta, AB'yi kuranları motive eden unsur, uzun süreli barış sağlamaktır. Ekonomik entegrasyonun, ticaretten kaynaklanması kaçınılmaz olan çok sayıda etkileşimle desteklenen daha fazla anlayışa götüreceği umuluyordu. AB bu rüyayı gerçekleştirdi. Dünyanın hiçbir yerinde Avrupa'da olduğundan daha fazla uyum içinde yaşayan komşular yok, insanlar bundan daha rahat ve daha güvenle seyahat edemez ve bunun nedeni de kısmen, ulusal vatandaşlığa bağlı olmayan yeni bir Avrupa kimliği. Bu da kötü durumda olanlara yardım etme zorunluluğu dahil hakların ve sorumluluklarının paylaşılmasını içeren, dünyanın örnek alması gereken bir durum. Burada da Avrupa liderlik etmekte, gelişmekte olan ülkelere herkesten fazla (ABD'ye göre GSMH'nin çok daha büyük bölümünü harcayarak) yardım etmekte.

GLOBAL DEĞERLERE SAHİP ÇIKMAK

Dünya son altı yıldır zor bir dönemden geçmektedir. Demokratik çok yanlılığa olan bağlılık tehdit altında ve İşkence Karşıtı Konvansiyon gibi uluslararası konvansiyonlarla teminat altına alınan hak-

lar iptal edilmiştir. Kibirli olmanın tehlikeleri, askeri gücün sınırları ve çok kutuplu bir dünyaya olan ihtiyaç gibi birçok ders alınmıştır.

Çin ve Hindistan hariç bütün uluslardan daha fazla nüfus barındıran ve dünyanın en büyük GSMH'sına sahip olan Avrupa, "yumuşak güç" olarak bilinen ve fikirlerin ve örneğin gücünü ve etkisini ifade eden kavramı yansıtarak, böyle bir dünyanın merkez direklerinden biri olmak zorunda. Aslında, Avrupa'nın başarısı kısmen, yarı yarıya Avrupa kökenli olmakla beraber aynı zamanda global olan birtakım değerlere sahip çıkmasından kaynaklanmakta. Bu değerlerin en temel olanı, sadece düzenli seçimlerle sınırlı olmadığı, aynı zamanda karar verme sürecine aktif ve anlamlı katılımı da gerektirdiği bilinen, sivil toplumun görev almasının, bilgi normlarının son derece özgür olmasının ve devletin ya da oligarşinin kontrolünde olmayan hareketli ve çok yönlü bir medyanın bulunmasının şart olduğu demokrasidir.

İkinci değer sosyal adalettir. Bir ekonomik ve siyasi sistem birey-





lerin kendi potansiyellerini geliştirebilme ve ortaya koyabilme dereceleriyle değerlendirilir. Biz de bireyler olarak giderek genişleyen bir topluluklar çemberinin içindeyiz ve kendi potansiyelimizi de ancak birbirimizle uyum içinde yaşarsak gerçekleştirebiliriz. Bunun için de sorumluluk ve dayanışma duygusu gerekir.

BAŞKA BİR DÜNYA KURMAK MÜMKÜN

AB Avrupa'nın Komünizm sonrası ülkelerine yardım ederek bu duyguyu güçlü bir şekilde gösterdi. Komünizmden piyasaya geçiş kolay olmadı, ama Avrupa'nın benzersiz cömertliği karşılığını gördü: AB'ye katılan ülkeler diğerlerinden daha iyi yerlere geldi ve bunun tek nedeni de Avrupa piyasalarına erişim imkanı değildi. Daha

önemlisi, demokrasiye olan bağlılık ve bizim çoğu zaman mutlak doğru kabul ettiğimiz çok çeşitli yasa ve yönetmelikler dahil kurumsal altyapıydı.

Avrupa'nın başarılı olmasının bir nedeni de insan haklarının geri alınamaz ve evrensel olduğunu kabul etmesi ve bu hakları korumak için kurumlar oluşturmuş olmasıydı. Bunun tersine, Amerika'da, bağımsız bir hakim önünde mahkumiyet kararına meydan okuma hakkı olan habeas corpus dahil, bu haklara şiddetli saldırılar vardı. Vatandaşların ve vatandaş olmayanların hakları arasında ince ayrımlar yapılmıştı.

Bugün, evrensel insan hakları konusunda sadece Avrupa güvenilir durumdadır. Avrupa hepimizin yararına sesini yükseltmeli ve bunu geçmişte olduğundan daha kuvvetle yapmalı.

Benzer şekilde, Avrupa projesi ile insanların barış içinde birlikte yaşama "armoni"si amaçlanmış olsa da, kaynaklarımızın en kıt olan çevreyle de uyum içinde yaşamalıyız. Avrupa bu alanda da, özellikle global ısınma konusunda lider konumdadır ve ortak menfaatleri sağlamak için küçük bencilliklerin kenara konabileceğini kanıtlamıştır.

Bugünün dünyasında da yolunda gitmeyen birçok şey vardır. Ekonomik entegrasyon Avrupa'da daha çok amaca ulaşmaya yaramış olsa da, başka yerlerde, ekonomik globalleşme ülkeler içinde zengin ile yoksul arasındaki uçurumun ve zengin ile yoksul ülkeler arasındaki uçurumun büyümesine katkıda bulunmuştur. Başka bir dünya kurmak mümkündür. Ama bunu başarmak için de yolu açmak Avrupa'ya düşer.

Joseph Stiglitz ekonomi dalında Nobel ödülü sahibidir. En son kitabı Making Globalization Work adını taşır.

Bugün, evrensel
insan hakları
konusunda
sadece **Avrupa**
güvenilir
durumdadır.
Avrupa
hepimizin
yararına
sesini yükseltmeli
ve bunu
geçmişte
olduğundan
daha kuvvetle
yapmalı.

Copyright: PROJECT SYNDICATE

www.project-syndicate.org

Çeviren: Universal Dil Hizmetleri ve Yayıncılık A.Ş.